

I

Vineri, 25 octombrie, fix cu o săptămână înainte ca primul cadavru să fie descoperit la Muzeul Dupayne, Adam Dalgliesh merseșe acolo pentru prima oară. Vizita a fost întâmplătoare, decizia, impulsivă, iar mai târziu Dalgliesh avea să se gândească la acea experiență ca la una dintre coincidențele stranii ale vieții, care, deși au loc mai des decât te-ai aștepta, niciodată nu încetează să te uimească.

Plecase la două și jumătate din clădirea ministerului de interne, de la Queen Ann's Gate, după o lungă ședință matinală întreruptă de tradiționala pauză în care se mâncau sendvișuri și se bea cafea insipidă, iar acum străbătea mica distanță care îl despărțea de biroul său de la New Scotland Yard. La fel de întâmplător ca și vizita la muzeu era și faptul că nu-l însoțea nimeni. La reuniune participaseră numeroși reprezentanți ai poliției, iar în mod normal Dalgliesh ar fi plecat împreună cu AC-ul¹, însă unul dintre subsecretarii Departamentului de poliție judiciară îl invitase în biroul său pentru a discuta o chestiune fără legătură cu ședința de dimineață, aşa că acum mergea singur.

¹ Assistant Commissioner – al treilea rang în cadrul Poliției Metropolitane Londoneze (n.tr.)

Întâlnirea declanșase obișnuita aglomerare de hârțoage și, în timp ce traversa stația de metrou St James's Park către Broadway, era nehotărât dacă să se întoarcă la birou, riscând o după-amiază plină de întreruperi, sau dacă să ia documentele acasă, în apartamentul de pe malul Tamisei, și să lucreze în liniște.

Deși nimeni nu fumase la ședință, încăperea fusese îmbăsită de respirație acră, de aceea, conștient că nu avea să dureze prea mult, Dalgiesh se bucura să respire aerul proaspăt. Era o zi vântoasă, dar neobișnuit de căldă pentru acel anotimp. Norii îngrämati se rostogoleau pe un cer de un albastru translucid, încât ar fi putut crede că era primăvară, dacă n-ar fi fost tumultul tomnatic al fluviului – cu siguranță pe jumătate închipuit – și rafalele de vânt care l-au împresurat la ieșirea din stația subterană.

Câteva clipe mai târziu, îl văzu pe Conrad Ackroyd șezând pe trotuar la colțul Dacre Street, privind în dreapta și în stânga cu acel amestec de neliniște și speranță tipică unui om care așteaptă să opreasă un taxi. Ackroyd îl zări aproape imediat și se apropie de el cu brațele întinse, cu un zâmbet larg sub borurile late ale pălăriei. Dalgiesh nu mai putea evita întâlnirea și nici nu voia acest lucru. Foarte puțini nu erau doritori să îl vadă pe Conrad Ackroyd. Veșnică sa bună dispoziție, interesul pentru nimicurile vieții, gustul lui pentru bârfă și, mai presus de toate, aparenta sa tinerețe veșnică erau liniștitore. Arăta întocmai la fel ca la prima lor întâlnire, cu zeci de ani în urmă. Era greu să accepți că Ackroyd ar fi putut fi victimă unei boli grave sau a vreunei tragedii personale, iar vestea morții sale le-ar fi părut prietenilor săi o răsturnare a ordinii firești. Dalgiesh se gândi că poate acesta era secretul popularității sale; datorită lui, prietenii aveau iluzia îmbucurătoare că soarta le era favorabilă. Ca de obicei, se îmbrăca înduiosător de excentric.

Pălăria de fetru era aplecată pe o parte, iar trupul său scund și vânjos era înveșmântat într-un pardesi de tweed cu modele verzi și purpuri. Dalgiesh nu mai cunoștea vreun alt bărbat care să poarte ghetre. Ackroyd le purta chiar în acel moment.

– Adam, cât mă bucur să te văd! Mă-ntrebam dacă nu cumva ești la birou, dar n-am vrut să trec pe acolo. Mă intimidează prea tare, dragul meu. Nu știu sigur dacă m-ar lăsa să intru sau dacă m-ar lăsa să plec la sfârșit. Tocmai am luat prânzul cu fratele meu, la un restaurant într-un hotel din Petty France¹. Vine la Londra o dată pe an și de fiecare dată se cazează acolo. E un romano-catolic fervent, iar hotelul e foarte aproape de Catedrala Westminster. Cei de acolo îl cunosc și sunt foarte toleranți.

„Toleranță cu ce?“ se întrebă Dalgiesh. Oare Ackroyd se referea la hotel, la catedrală sau la amândouă?

– Conrad, nu știam că ai un frate.

– Ne vedem atât de rar, încât abia dacă îmi mai amintesc și eu. E aproape un pustnic. Locuiește în Kidderminster, adăugă Ackroyd, ca și cum asta ar fi explicat totul.

Dalgiesh era pe punctul de a-și anunța cu tact plecarea imminentă, când celălalt îi spuse:

– Băietă dragă, oare nu te-aș putea convinge să vii cu mine? Vreau să petrec câteva ceasuri la Muzeul Dupayne din Hampstead. Nu vrei să mă însoțești? Îl cunoști foarte bine, presupun.

– Am auzit de el, dar nu l-am vizitat niciodată.

– N-ar fi trebuit să-l ratezi. E un loc fascinant, dedicat anilor interbelici, 1919–1938. Mic, dar cuprinzător. Are câteva tablouri de valoare: Nash, Wyndham Lewis, Ivon Hitchens, Ben Nicholson. Biblioteca te-ar interesa în mod

¹ Zonă din Londra (n.red.)

special. Ediții princeps, niște manuscrise olografe și, bineînțeles, operele poeților interbelici. Haide, vino!

– Altă dată, poate.

– Dar nu va mai exista altă dată, aşa-i? Acum te-am prins, consider că aşa a fost să fie. Sunt sigur că ţi-ai lăsat Jaguarul pe undeva, printr-o parcare subterană. Am putea merge cu mașina.

– Vrei să spui că eu aş putea conduce până acolo.

– Și pe urmă vîi cu mine la Swiss Cottage, să ne bem ceaiul. Nellie n-o să mă ierte în veci dacă nu vîi.

– Ce mai face Nellie?

– E bine, mulțumesc de întrebare. Medicul nostru de familie s-a pensionat luna trecută. A fost trist să ne despărțim după douăzeci de ani petrecuți împreună. Dar succesorul său pare să ne înțeleagă constituția fizică, și parcă e mai bine să se îngrijească de noi un doctor mai Tânăr.

Căsnicia lui Conrad și Nellie Ackroyd era atât de tranică, încât foarte puțini își mai pierdeau timpul minunându-se de nepotrivirea dintre ei sau făcând speculații despre posibila ei destrămare. Cei doi nici că ar fi putut fi mai diferenți din punct de vedere fizic. Conrad era plinuț, scund, avea pielea închisă la culoare și ochi iscoditori, vioi, iar cu picioarele sale mici și iuți se mișca la fel de sprinten ca un dansator. Nellie era cu cel puțin opt centimetri mai înaltă decât el, cu tenul palid, pieptul plat și își coafa părul în coșete răscute de o parte și de alta a capului, asemenea unor căști. Pasiunea ei era să colecționeze cărți cu povești pentru fetițe, din anii 1920 și 1930. Colecția ei de povești scrise de Angela Brazil era considerată unică. Conrad și Nellie erau pasionați de casa și grădina lor, de mâncăruri – Nellie era o bucătăreasă splendidă –, și de cele două pisici siameze, și acordau atenție permanentă ușoarei ipohondrii a lui Conrad. Acesta încă era proprietarul și editorul broșurii *The*

Paternoster Review, cunoscute pentru virulența articolelor și a recenziilor nesemnate. În viață particulară era cel mai blând dintre Jekyll¹, pe când în postura de editor era un Hyde neîndupăcat.

Câțiva dintre prietenii săi, care își îngreunaseră cu bună știință existența, încât nu își mai permiteau să savureze decât plăcerile strict necesare, găseau cum-necum timp să ia ceaiul de după-amiază la soții Ackroyd, în cochetă lor vilă edwardiană din Swiss Cottage², cu sufrageria ei confortabilă și atmosfera tihnită amintind de vremuri trecute. Din când în când, Dalgiesh li se alătura și el. Servirea mesei era un ritual nostalgie și molcom. Ceștile delicate, cu toate toartele alinate, pâinea neagră tăiată în felii subțiri șunse cu unt, sendvișurile minusculе cu castravete, checul de casă și prăjiturile cu fructe erau aduse de o servitoare vârstnică, pe care ar fi socotit-o mană cerească orice agent de casting în căutare de actori pentru un serial edwardian. Musafirilor trecuți de anii tinereții, ceaiul le evoca amintiri despre o epocă mai relaxată, și tuturor le răsărea în minte iluzia temporară că această lume periculoasă putea fi îmblânzită prin ordine, chibzuință, confort și pace. Dalgiesh se gândi că, dacă și-ar fi petrecut începutul serii bârfind cu soții Ackroyd, ar fi pierdut un timp prețios. Pe de altă parte, înțelegea că nu avea să-i fi e ușor să născocească o scuză bună pentru a refuza să-și conducă prietenul la Hampstead.

– Te duc cu placere la Dupayne, dar dacă ţi-ai propus să rămâi mult pe acolo, e posibil să nu pot sta.

– Băiete dragă, nu-ți face griji. Mă întorc cu taxiul.

¹ Aluzie la microromanul gotic scris de R.L. Stevenson – *Dr Jekyll și Mr. Hyde* (n.tr.)

² District al Londrei (n.red.)

Lui Dalgiesh nu-i luă mai mult de câteva minute să-și strângă hârtiile trebuincioase din birou, să primească raportul secretarei despre ceea ce se întâmplat în absența lui și să-și scoată Jaguarul din parcarea subterană. Ackroyd stătea lângă semnul rotativ, părând un copil ce aşteaptă cumințe să fie luat de părinți. Se înfășură cu grijă în pardesi, urcă în mașină gemând de satisfacție, se luptă zadarnic cu centura de siguranță și apoi îl lăsă pe Dalgiesh să o fixeze. Deschise gura abia când ajunseră pe Birdcage Walk.

— Te-am văzut sâmbătă trecută la Southbank¹. Stăteai la o fereastră la Nivelul Doi și priveai flăcările împreună cu – aș putea spune – o femeie uimitor de frumoasă.

Fără să-l privească, Dalgiesh rosti pe un ton egal:

— Ar fi trebuit să urci, aș fi făcut prezentările.

— Să știi că mi-a trecut prin cap, dar pe urmă mi-am dat seama că aș fi fost *de trop*². Așa că m-am mulțumit să vă păresc profilurile – pe al ei mai degrabă decât pe al tău – mai curios decât ar fi îngăduit-o politețea. M-am înșelat cumva simțind o anumită stinghereală sau, mai bine spus, reținere?

Dalgiesh nu răspunse; cercetându-i rapid fața și mâinile sensibile care se înclestață o secundă pe volan, Ackroyd se gândi că era mai prudent să schimbe subiectul. Continuă:

— Am cam renunțat la rubrica de recenzie din *Review*. Nu merită să o publici decât dacă e proaspătă, precisă și vulgară, iar după aia riști să fi dat în judecată. Lumea e așa de arăgoasă! Încerc să mai diversific. De astă merge la Dupayne. Scriu o serie de articole despre crimă ca simbol al epocii sale. Crima ca istorie socială, dacă vrei să o numești

¹ Vast centru cultural de pe malul sudic al Tamisei (n.tr.)

² În plus (în lb. franceză, în orig.)

așa. Adam, Nellie crede că de data asta voi avea succes. E entuziasmată. Gândește-te la cele mai vestite crime din epoca victoriană. Nu s-ar fi putut petrece în nici un alt secol. Sufrageriile acelea îngrämadite și sufocante, aparență de respectabilitate, subjugarea femeilor. Unde mai puțin și divorțul – dacă o femeie reușea să-și motiveze cererea, lucru și așa destul de greu, devinea o paria. Nu-i de mirare că bietele de ele începeau să folosească hârtia de muște îmbibată cu arsenic. Dar ăștia au fost anii cei mai ușori. Cei interbelici au fost mai interesanți. Muzeul Dupayne are o sală dedicată în întregime celor mai faimoase cazuri de crimă dintre anii 1920 și 1930. Și asta nu ca să atâțe înțelesul public – nu e genul de muzeu care face așa ceva –, ci pentru a demonstra teoria în care cred și eu. Omuciderea, acea infracțiune unică, este o paradigmă a epocii sale.

Se opri și, pentru prima oară, îl fixă pe Dalgiesh cu o privire pătrunzătoare.

— Băiete dragă, arăți cam obosit. Totul e în regulă? Sper că nu ești bolnav.

— Nu, Conrad, nu sunt bolnav.

— Mai ieri, Nellie spunea că nu te mai vedem deloc. Ești prea ocupat să conduci echipa aia cu nume insipid, menită să se ocupe de omuciderile de o natură mai delicată. „De o natură mai delicată“ sunăizar de birocratic: zi-mi și mie, cum definești o ucidere de natură delicată? Și totuși, știm ce înseamnă asta. Dacă Lordul Cancelar este găsit în ținută de ceremonie, omorât în bătaie pe locul lui de la Westminster, chemăți-l pe Adam Dalgiesh.

— Nu prea cred. Îți imaginezi o bătaie brutală în cursul unei ședințe din Camera Lorzilor, la care unele dintre Domniile Lor să asiste pline de mulțumire?

— Sigur că nu. S-ar întâmpla după ce Camera și-ar încheia întrunirea.

– Și atunci, de ce ar șdea pe scaunul lui?

– Ar fi omorât în alt loc, și apoi cadavrul ar fi mutat. Ar trebui să mai citești romane polițiște, Adam. Crimele de astăzi nu numai că sunt frecvente și – mă ierți – puțin vulgare, dar nici nu solicită deloc imaginația. Chiar și așa, transportarea cadavrului ar fi o problemă. Pot să-țeleg de ce așa nu ar merge.

Ackroyd vorbea pe un ton plin de regret. Dalgiesh se întreba dacă următoarea pasiune a lui Conrad avea să fie scrierea de romane polițiște. Dacă așa stăteau lucrurile, trebuia să-l descurajeze. Crima, fie ea reală sau imaginată, era o pasiune nepotrivită pentru Ackroyd. Dar curiozitatea lui era vastă și, odată subjugat de o idee, Conrad o urma cu entuziasmul ferm al unui expert de-o viață.

Și se părea că ideea asta avea să persiste. Prietenul său turuia în continuare:

– Și nu există cumva o înțelegere cum că nimeni nu moare în palatul Westminster? Nu cumva vor trânti cadavrul în ambulanță cu o grabă indecentă, ca mai târziu să afirme că a încetat din viață în drum spre spital? Asta ar oferi indicii interesante despre ora morții. Dacă s-ar pune problema unei moșteniri, timpul e important. Sigur că m-am și gândit la un titlu: *Moarte în jilțul Lordului Cancelar*.

Dalgiesh comentă:

– Ar putea dura prea mult. Ar trebui să te rezumi la crima ca paradigmă a epocii sale. Și ce te aștepți să găsești la Dupayne?

– Inspirație, poate, dar în special informații. Sala Crimelor e remarcabilă. Apropo, nu asta e numele ei, dar toti îi spunem astfel. Au articole din ziarele vremii ce relatează faptele ca atare și desfășurarea proceselor, unele fotografii originale fascinante și obiecte autentice de la locul crimei.

Nu-mi pot închipui cum a reușit bătrânul Max Dupayne să pună laba pe ele, dar am impresia că nu a fost niciodată prea scrupulos când venea vorba să obțină ce dorea. Evident, mă bucur că eu și muzeul împărtășim același interes pentru omucideri. Bătrânul a înființat Sala Crimelor cu scopul precis de a plasa aceste infracțiuni în contextul epocii lor, altfel ar fi considerat-o o cedare în fața gusturilor depravate ale populației. Deja mi-am ales primul caz, e vorba despre doamna Edith Thompson. Desigur că știi despre ce e vorba.

– Da, cunosc cazul.

Toți cei pe care-i pasionau crimele din viața reală, defectele sistemului de justiție, ororile și anomaliiile pedepsei capitale cunoșteau cazul Thompson-Bywaters. Inspirase romane, piese de teatru, filme și mostre de jurnalism scandalizat.

Aparent neobservând tăcerea însoțitorului său, Ackroyd sporovăia vesel.

– Să vedem care sunt faptele. O femeie Tânără, frumoasă, de douăzeci și opt de ani, măritată cu un funcționar insipid, cu patru ani mai în vîrstă decât ea, locuind pe o stradă plăticioasă dintr-o suburbie londoneză sordidă. Te mai miri că femeia își găsea alinare într-o lume imaginată?

– Nu există informații că Thompson era insipid. Adică vrei să spui că un caracter insipid justifică omuciderea?

– Băiete dragă, îmi vin în minte motive și mai puțin credibile de atât. Pe lângă frumusețe, Edith Thompson mai e înzestrată cu inteligență. Este directoarea unui magazin de galanterie din City, iar pe vremea aceea asta nu era de laici, de colo. Pleacă în vacanță cu soțul și sora ei, îl întâlnește pe Frederick Bywaters, un steward pe vapor cu opt ani mai Tânăr decât ea, și se îndrăgostește lulea. Când bărbatul se află pe mare, ea îi trimite scrisori pasionale pe